

**ПОЛТАВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА**

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**78-Ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПРОФЕСОРІВ, ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ
ПРАЦІВНИКІВ, АСПІРАНТІВ ТА
СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

II ТОМ

**15 – 22 травня 2026 року
Полтава**

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**78-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ II

15 травня – 22 травня 2026 р.

перешкоди для менеджменту в найближчі роки - це кібербезпека, етика використання даних, подолання «цифрового розриву» між різними сегментами клієнтів. Для досягнення сталого зростання бізнесу в цифровій економіці необхідно інтегрувати технологічні досягнення з усталеними методами управління якістю.

Література:

1. Король С., Половик Ю. Цифровізація економіки як фактор професійного розвитку. *Сучасна економіка*. 2023. №18. С. 67–73.

2. Гуренко А., Гащутіна О. Напрями розвитку систем управління в умовах цифровізації бізнесу в Україні. *Економіка і суспільство*. 2024. №19. С. 739–745.

3. Шваб К. Четверта промислова революція / переклад з англійської А. Клімов. *Форс Україна*, 2019. 216 с.

4. Брінвольфссон Е., Макафі А. Друга епоха машин: робота, прогрес і процвітання в часи блискучих технологій. К.: Наш Формат, 2016. 236 с.

5. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 20.04.2026).

УДК 005.5:339.9:658.1

Кандзюба І.В., асистент, аспірантка

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах поглиблення глобалізаційних процесів, цифрової трансформації економіки та посилення міжнародної конкуренції зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) підприємств відіграє визначальну роль у забезпеченні їх ефективного функціонування та довгострокового розвитку. Для українських підприємств ЗЕД виступає не лише інструментом розширення ринків збуту, але й важливим фактором інтеграції у світове господарство, підвищення інноваційного потенціалу та зміцнення конкурентних позицій на міжнародній арені.

Особливої актуальності питання управління ЗЕД набувають в умовах нестабільності зовнішнього середовища, зумовленої геополітичними викликами, змінами у світових логістичних ланцюгах, валютними коливаннями та трансформацією міжнародних торговельних відносин. У таких умовах традиційні підходи до управління зовнішньоекономічною діяльністю часто виявляються недостатньо ефективними, що обумовлює необхідність їх перегляду та адаптації до сучасних реалій.

Важливим напрямом вирішення зазначеної проблеми є формування та впровадження концептуальних підходів до удосконалення механізму

управління ЗЕД підприємств. Такий механізм має забезпечувати узгодженість стратегічних і операційних рішень, ефективне використання ресурсів, мінімізацію ризиків та здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Саме тому дослідження концептуальних засад удосконалення механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю є актуальним і має як теоретичне, так і практичне значення.

Організаційно-економічний механізм управління ЗЕД підприємства слід розглядати як комплекс взаємопов'язаних елементів, що включає цілі, принципи, функції, методи, інструменти та важелі впливу на процеси здійснення зовнішньоекономічних операцій. Такий механізм забезпечує координацію дій суб'єкта господарювання на міжнародних ринках і спрямований на досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства [1].

Аналіз наукових джерел свідчить, що традиційні підходи до управління ЗЕД базуються переважно на функціонально-орієнтованих моделях, які не завжди враховують сучасні виклики, зокрема цифровізацію, нестабільність глобальних ринків, логістичні обмеження та зростання ризиків. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування концептуальних підходів, що передбачають інтеграцію інноваційних управлінських практик, стратегічного мислення та адаптивності [2].

Одним із ключових концептуальних підходів є системний підхід, відповідно до якого механізм управління ЗЕД розглядається як відкрита система, що взаємодіє із зовнішнім середовищем. Це дозволяє враховувати вплив макроекономічних, політичних та соціальних факторів, а також забезпечує гнучкість управлінських рішень [3].

Не менш важливим є процесний підхід, що передбачає управління ЗЕД як сукупністю бізнес-процесів, спрямованих на створення доданої вартості. Такий підхід дозволяє оптимізувати операції, підвищити їх ефективність та забезпечити прозорість управління [4].

Стратегічний підхід орієнтує підприємства на довгостроковий розвиток ЗЕД, формування конкурентних переваг та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі. Він передбачає розробку та реалізацію зовнішньоекономічної стратегії, яка враховує потенціал підприємства та умови міжнародного ринку [5].

У сучасних умовах особливого значення набуває також ризик-орієнтований підхід, що передбачає ідентифікацію, оцінку та мінімізацію ризиків, пов'язаних із здійсненням ЗЕД. До таких ризиків належать валютні, політичні, логістичні та комерційні ризики [6].

Окрему увагу слід приділити цифровому підходу до управління ЗЕД, який базується на використанні сучасних інформаційних технологій, автоматизації бізнес-процесів та цифрових платформ. Це сприяє

підвищенню швидкості обробки інформації, зниженню витрат і покращенню якості управлінських рішень [7].

Удосконалення механізму управління ЗЕД підприємств передбачає також впровадження інтегрованого підходу, що поєднує різні концепції управління та забезпечує їх комплексне застосування. Такий підхід дозволяє досягти синергічного ефекту та підвищити ефективність функціонування підприємства на міжнародних ринках.

Отже, у результаті проведеного дослідження встановлено, що удосконалення механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств є складним і багатограним процесом, який потребує застосування комплексного підходу. Визначено, що ефективність управління ЗЕД значною мірою залежить від здатності підприємства інтегрувати сучасні концептуальні підходи, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та використовувати інноваційні управлінські інструменти.

Обґрунтовано доцільність поєднання системного, процесного, стратегічного, ризик-орієнтованого та цифрового підходів як основи для формування сучасного механізму управління ЗЕД. Застосування системного підходу дозволяє розглядати підприємство як відкриту динамічну систему, процесного – оптимізувати бізнес-процеси, стратегічного – забезпечити довгостроковий розвиток, ризик-орієнтованого – мінімізувати вплив невизначеності, а цифрового – підвищити ефективність управлінських рішень за рахунок використання сучасних технологій.

Доведено, що інтеграція зазначених підходів сприяє формуванню адаптивного, гнучкого та ефективного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю, який забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках. Удосконалений механізм управління ЗЕД дозволяє підприємствам своєчасно реагувати на виклики глобального середовища, підвищувати результативність зовнішньоекономічних операцій та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням прикладних інструментів реалізації запропонованих підходів, а також із оцінюванням ефективності механізмів управління ЗЕД в умовах цифровізації та післявоєнного відновлення економіки України.

Література:

- 1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2026).*
- 2. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.*
- 3. Дикань В. Л. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств : монографія. Харків : УкрДУЗТ, 2019. 312 с.*

4. Портер М. Конкурентна стратегія: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / пер. з англ. Київ : Основи, 2008. 390 с.

5. Ансофф І. Стратегічне управління / пер. з англ. Київ : Економіка, 2006. 358 с.

6. Балабанов І. Т. Зовнішньоекономічні ризики та методи їх оцінки. Київ : Професіонал, 2017. 256 с.

7. Чухрай Н. І. Інноваційний розвиток підприємства в умовах цифровізації. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 280 с.

УДК 338:005.21

Мірошніченко С.Д., студент 1 курсу
Науковий керівник – О.В. Комеліна, д.е.н., проф.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Стратегічний менеджмент в умовах воєнного стану в Україні є важливою складовою у розвитку сучасного підприємства, яке функціонує в умовах стрімких змін економічного, політичного та соціального середовища. Розроблення якісної та ефективної стратегії дозволяє бізнесу швидко адаптуватися і залишитися конкурентоспроможним. Воєнний стан суттєво вплинув на управлінські підходи, що підкреслює необхідність досліджень щодо забезпечення сфері стратегічного менеджменту з урахуванням викликів воєнного стану. Отже, метою дослідження є встановлення особливостей стратегічного управління підприємством в умовах воєнного стану, а також визначення ефективних підходів і інструментів адаптації підприємств до кризових викликів, забезпечення їхньої стійкості, конкурентоспроможності та довгострокового розвитку.

В Україні відбулися критично важливі зміни: руйнування критичної інфраструктури; порушення виробничих і логістичних ланцюгів створило труднощі в забезпеченні підприємств сировиною та комплектуючими, що, у свою чергу, призвело до пошуку нових постачальників; значна кількість підприємств втратили доступ до своїх традиційних ринків (через окупацію або руйнування міст), та їх втрату через зниження купівельної спроможності населення [1]. В умовах високої невизначеності, руйнування інфраструктури та нестабільності економічного середовища пріоритети бізнесу змінилися з довгострокового розвитку на забезпечення короткострокових завдань та безперервності діяльності щодо забезпечення стратегічно важливих пріоритетів та збереження життєздатності підприємств. У зв'язку з цим багато компаній були змушені переглянути свої стратегії та адаптувати їх до нових умов функціонування. Одним із

<i>В.В. Биба, Д.С. Вакуленко</i>	
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ: ІНСТРУМЕНТИ, МОДЕЛІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ.....	96
<i>Іванов Ю.В., Кулібаба В.В.</i>	
ЦИФРОВІ ДВІЙНИКИ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ.....	99
<i>І.В. Амеліна, н., Є.В. Овсій</i>	
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	101
<i>А.Р. Іващенко, В.В. Гришко</i>	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ЯК ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	103
<i>Семеніна Д.М., О.В. Комеліна</i>	
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	105
<i>І.Д. Мироненко, Т.О. Костюк, О.В. Комеліна</i>	
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИВЕДЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА З КРИЗОВОГО СТАНУ.....	107
<i>А.Д. Лиманська, О.В. Комеліна</i>	
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОСЛУГ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	109
<i>Кандзюба І.В.</i>	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	110
<i>Мірошніченко С.Д., О.В. Комеліна</i>	
СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	113
<i>Шилько В.В., О.В. Комеліна</i>	
СТРАТЕГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..	115
<i>Бовкун В. Р., Комеліна О. В.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСАХ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	116
<i>Старостенко В. С., Комеліна О.В.</i>	
ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ЛІДЕРСТВО ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ.....	118